

Periodiek systeem der Rendementen

I	¹ Sb				² Ok
II	³ Pr				⁴ Am
III	⁵ Mo	⁶ Vi			⁷ Re
IV	⁸ Dc	⁹ Tv			¹⁰ Hb
V	¹¹ Sa	¹² Me		¹³ Bp	¹⁴ Gm
VI	¹⁵ Ej	¹⁶ Pe	¹⁷ Bm	¹⁸ Pt	¹⁹ Bl

Namen der Rendementen

1 Studiebinding (Sb)	11 Studie adviseur (Sa)
2 Onderwijskwaliteit (Ok)	12 Mentoren (Me)
3 Profilering (Pr)	13 Begeleiding projecten (Bp)
4 Attent maken (Am)	14 Gespreksmomenten (Gm)
5 Mogelijkheden (Mo)	15 Eerstejaarseis: min 30 ECTS (Ej)
6 Vak informatie (Vi)	16 Propedeuse binnen 2 jaar (Pe)
7 Regels (Re)	17 BaMa knip (Bm)
8 Deelcijfers (Dc)	18 Prioritering (Pt)
9 Toetsvormen (Tv)	19 Blokkade: min 45 EC's (Bl)
10 Herkansingsbeleid (Hb)	

Inleiding

Universiteitsbreed bereikt de discussie rondom de studierendementen een hoogtepunt. Ook onder de in de medezeggenschap actieve studenten van de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen (FWN), verenigd in de Bètastuf, leeft het onderwerp enorm. Deze notitie vloeit voort uit een breed gevoerde discussie en geeft een visie van de Bètastuf op de mogelijkheden om de rendementen te verbeteren.

Aan de hand van een aantal elementen die in de discussie naar voren zijn gekomen wordt in deze notitie besproken welke mogelijke maatregelen kunnen helpen bij het verbeteren van de rendementen. Er is gekozen om deze elementen een plaats te geven in het 'periodiek systeem der rendementen'. Aan de hand van de zes verschillende groepen uit dit systeem wordt een aantal maatregelen besproken.

Vanuit het College van Bestuur zijn blokkerende maatregelen ingevoerd om de universitaire studierendementen te verhogen. De faculteit lijkt zich in deze maatregelen te moeten schikken. Hiertegenover stelt het College van Bestuur middelen ter beschikking om aanvullende maatregelen te nemen.

In deze nota worden verschillende blokkerende en aanvullende maatregelen besproken. Er is bewust voor gekozen een zo breed mogelijk beeld te schetsen van maatregelen die alleen in grote samenhang met elkaar kunnen werken. Het is belangrijk te beseffen dat sommige van de voorgestelde maatregelen meer middelen en/of inspanning vereisen dan andere. Een van de voorstellen die een grote inspanning en investering behoeft, is het intensiveren van de begeleiding en signalering door de studieadviseur; een kernpunt van deze notitie. De Bètastuf stelt voor bij het verdelen van toegekende middelen van het College van Bestuur prioriteit te geven aan de capaciteitsvergroting die nodig is voor deze intensivering.

Groep I: Intrinsieke motivatie (elementen: Sb, Ok)

Studiebinding

De FWN kenmerkt zich door een grote betrokkenheid van de studenten bij de opleiding. Dit wordt deels veroorzaakt door de intensiteit van het onderwijs. Ook de actieve studieverenigingen spelen hierin een belangrijke rol. Deze betrokkenheid bij de opleiding is van groot belang voor de rendementen en moet dan ook worden behouden. Het vergroten van de studiebinding is mogelijk door naast studenten ook stafleden meer betrokken te maken bij activiteiten georganiseerd door de studieverenigingen.

Onderwijskwaliteit

Binnen de FWN zijn veel toponderzoekers. Velen van hen zijn ook inspirerende topdocenten; dit geldt echter niet voor allen. Bij het aanstellen van nieuwe stafleden zal in de toekomst onderwijskwaliteit zwaarder moeten wegen dan nu het geval is. Binnen het tenure track systeem moet de Basiskwalificatie Onderwijs een beoordelende rol spelen in de bevorderingsronden.

Er is een trend te ontdekken waarbij de meest inspirerende docenten in het eerste semester worden ingezet. De Bètastuf juicht deze trend toe en stelt voor deze te continueren en uit te breiden. Een goede kwaliteit van het onderwijs en het hebben van inspirerende docenten vergroot de intrinsieke motivatie van studenten voor hun studie en dit kan rendementsverhogend werken.

Aanbeveling 1: *Het vergroten van de studiebinding door ook stafleden te betrekken bij actieve studieverenigingen.*

Aanbeveling 2: *De basiskwalificatie onderwijs moet een belangrijkere rol gaan spelen in het personeelsbeleid.*

Groep II: Voorlichting (elementen: Pr, Am)

Profilering

In de voorlichting naar middelbare scholieren zou meer nadruk moeten worden gelegd op de excellente onderzoeksgroepen die binnen de FWN bestaan. Dit kan topstudenten van de middelbare school prikkelen om juist voor de RUG te kiezen boven de andere universiteiten. Door in de voorlichting meer nadruk op te leggen op toponderzoek en –onderwijs kunnen meer goede middelbare scholieren naar onze opleidingen worden getrokken.

Attent maken

Het blijkt dat er in het begin van de opleiding struikelvakken zijn waardoor studenten die deze vakken niet halen, achter de feiten aan gaan lopen. Een mogelijke oorzaak van het ontstaan van deze struikelvakken kan worden gevonden in gebrekkige voorkennis vanuit de middelbare school. Dit kan gedeeltelijk worden opgelost door leerlingen die met hun hakken over de sloot de vwo-bètavakken hebben afgerond, aan te raden hun kennis in de zomer te vergroten. Daarnaast moeten toekomstig studenten erop attent worden gemaakt dat opleidingen aan de FWN erg boeiend en leuk zijn, maar ook veel van studenten vragen.

Aanbeveling 3: *In de profilering naar VWO-scholieren moet meer nadruk worden gelegd op excellent onderzoek aan de FWN.*

Aanbeveling 4: *Richting potentiële studenten moet duidelijker worden gemaakt dat er veel wordt gevraagd van een FWN-student.*

Groep III: Informatie (elementen: Mo, Re, Vi)

Mogelijkheden en regels

In het begin van de studie is er een veelheid aan informatie beschikbaar voor studenten. Hieronder valt informatie over de blokkerende regels, maar ook over alle mogelijkheden die er zijn voor hen die hun studie vlot doorlopen. Het is van belang deze informatie in een vroeg stadium helder en overzichtelijk te presenteren aan alle eerstejaars studenten. Op deze manier worden de gevolgen van het studiegedrag

duidelijk gemaakt. Dit kan motiverend werken voor zowel de goede als de luie studenten. Op dit moment wordt deze informatie niet voldoende verspreid onder nieuwe studenten. Er moet over worden nagedacht over hoe deze informatievoorziening kan worden verbeterd.

Vakinformatie

Naast deze algemene informatie over de studie is het wenselijk dat in elk eerste college van een vak duidelijk wordt gemaakt wat het doel is van het vak, voor welke vervolgvakken het van belang is en voor welke vakken het zelfs een ingangseis kan zijn. Wanneer duidelijk is dat een moeilijk vak nog nodig is voor veel vakken later in dat studiejaar, zal dit studenten ertoe brengen prioriteit aan dit vak te geven. Als duidelijker is wat vanuit een docent als voorkennis wordt verondersteld moet een student de mogelijkheid hebben aan te geven of deze veronderstelling juist is.

Aanbeveling 5: *Gedurende de studie, maar vooral in de beginfase, moet informatie over regels en mogelijkheden duidelijk worden gecommuniceerd.*

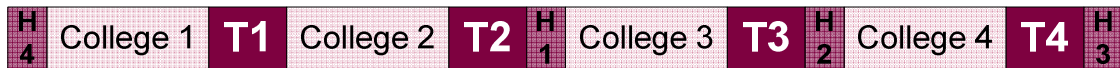
Aanbeveling 6: *Aan het begin van vakken moet op uniforme wijze worden besproken wat de positie van het vak in het curriculum is en wat er van de studenten wordt gevraagd.*

Groep IV: Toetsing (elementen: Dc, Tv, Hb)

Herkansingsbeleid

Er wordt erkend dat de universitaire maatregel van twee tentamenkansen per jaar de rendementen zal verhogen. De Bèstaf is van mening dat het voor de rendementen het beste is wanneer voor deze twee kansen drie momenten worden geroosterd, maar acht een regeling met twee momenten eventueel haalbaar indien een facultair toetsbeleid wordt gehandhaafd waarbij herkansingen niet concurreren met reguliere tentamens. Voorgesteld wordt om ieder kwartaal acht collegeweken en twee tentamenweken te roosteren. Daarnaast moet na het tweede, derde en vierde kwartaal een herkansingsweek worden geroosterd, waarin de herkansingen zijn van het kwartaal ervoor. De herkansingen van de vakken in het vierde kwartaal kunnen plaatsvinden in de derde week van juli of in de laatste week voor de start van het volgende academisch jaar.

Om de studenten studietijd zonder concurrentie van colleges, practica of opdrachten te geven, worden de eerste twee dagen van de tentamenweken en de eerste twee dagen van de herkansingsweek vrij geroosterd.¹ Onderstaand is het voorstel schematisch weergegeven.

Toetsvormen en deeltijfers

Op dit moment bestaat bij veel opleidingen binnen de FWN al het beleid om – vooral in de vroege bachelorfase – het eindcijfer van vakken samen te stellen uit deeltijfers. Naast een eindtentamen wordt gekozen voor gebruik van mid-toetsen, verslagen, huiswerk, presentaties en dergelijke. Huiswerk en mid-toetsen worden niet verplicht gesteld, maar worden aantrekkelijk gemaakt door middel van het toekennen van substantiële bonuspunten. De Bèstaf is voorstander van dit beleid en vindt dat het faculteitsbreed moet worden uitgevoerd. Wel moet bij elk vak een belangrijke individuele component in het eindcijfer behouden om groepsprofielen te vermijden.²

Aanbeveling 10: *Bij de invoering van een herkansingsbeleid met twee tentamenmomenten per jaar, moet de roostering worden aangepast zoals hierboven beschreven.*

Aanbeveling 11: *Deeltijfers en verschillende toetsvormen, zoals nu al veel wordt gedaan, moeten gebruikelijk worden voor alle opleidingen binnen de FWN.*

¹ Aanbevolen door “Checklist Rendement Hoger Onderwijs” van ICLON.

² Zoals aanbevolen in de universitaire nota “De toets doorstaan” (nov 2007)

Groep V: Begeleiding en Signalering (elementen: Sa, Gm, Me, Bp)

Studieadviseur en gespreksmomenten

Begeleiding door de studieadviseur is zeer belangrijk. Door een beter beleid te voeren met gesprekken op vaste momenten in de studie kan de kwaliteit van deze begeleiding worden verbeterd, zodat er minder studenten onnodige studievertraging oplopen. De studieadviseurs spelen een belangrijke rol in het verstrekken van informatie omtrent mogelijkheden en regels (zie bovenstaande groep). Deze gesprekken kunnen niet verplicht worden gesteld, maar de oproep om op gesprek te komen, moet dringend worden geformuleerd. Onderstaand wordt een voorstel gedaan voor de momenten waarop de gesprekken met de studieadviseur zouden moeten plaatsvinden. In het blokschema is schematisch weergegeven wanneer de gespreksmomenten plaatsvinden.

Idealiter vindt een gesprek zo kort mogelijk na het vorige blok plaats. Gezien de belasting van de studieadviseur kan deze periode best langer duren dan uit het schema naar voren lijkt te komen.

	Semester 1		Semester 2	
Jaar 1	Blok 1	1 Blok 2	Blok 3	2 Blok 4
Jaar 2	Blok 1	Blok 2	3 Blok 3	Blok 4
4 Jaar 3	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4

Gespreksmoment 1

Na het eerste blok in semester één is bekend hoeveel punten iedere student heeft gehaald. Het is dan ook de ideale plek om goede en minder goede studenten direct te signaleren. Tevens geeft het een signaal aan de student dat er iemand is die betrokken is bij zijn of haar studievoortgang. Tijdens het eerste gesprek kan de studieadviseur een student die niet al zijn punten heeft gehaald laten nadenken over de oorzaken daarvan. Samen kunnen ze komen tot een plan om verdere studievertraging te vermijden. Ook studenten die al hun punten hebben gehaald kunnen worden uitgenodigd op een gesprek. Zij kunnen worden gewezen op het bestaan van honours programma's en wat daarvoor de ingangseisen zijn.

Gespreksmoment 2

Na het derde blok in semester twee worden studenten die nog geen 30 ECTS hebben gehaald wederom verzocht te verschijnen bij de studieadviseur. In dit gesprek moet duidelijk worden gemaakt dat er harder zal moeten worden gestudeerd om de blokkaderegeling van het eerste jaar te ontlopen. Een individuele planning tot en met het eerste semester van jaar twee moet ervoor zorgen dat een student niet teveel hooi op zijn vork neemt en zal waarschijnlijk helpen bij het zo snel mogelijk halen van de propedeuse.

Gespreksmoment 3

Het derde gespreksmoment dient ter controle van de gemaakte planning tijdens het tweede gesprek en is ook alleen bedoeld voor studenten die daar aanwezig waren. Na het derde semester kan worden nagegaan of de student zijn planning heeft gehaald. Is dit niet gelukt, dan is het een goed moment om ervoor te zorgen de student toch zijn propedeuse haalt in zijn tweede jaar.

Gespreksmoment 4

Het vierde een laatste gespreksmoment vindt plaats voor aanvang van het bachelorproject, ergens in het derde studiejaar. Het initiatief voor dit gesprek ligt bij de student, wel moet duidelijk zijn dat dit initiatief van hem wordt verwacht. Ten eerste dient dit gesprek ter controle of de studievoortgang voldoende is om aan het bacheloronderzoek te beginnen, daarnaast kan alvast worden nagedacht of gesproken over een onderwerp. Tevens moet het gesprek duidelijk maken dat een strakke planning nodig is om het project binnen de gestelde tijd te halen. Als het bachelorproject binnen het vierde blok wordt afgerond, kan een student zich probleemloos inschrijven voor de masterfase. Dit zorgt voor een soepele doorstroom van de student.

Mentoren

Op dit moment bestaat er bij de meeste opleidingen binnen de FWN een mentorensysteem gedurende het eerste semester dat wordt georganiseerd vanuit de opleiding. De studentmentoren komen periodiek bijeen met groepjes eerstejaars studenten om de studievorderingen door te nemen en de studenten te wijzen op wat er van hen verwacht wordt. De Bètastuf vindt het bestaan van deze studentmentoren van groot belang voor niet alleen de binding van de studenten aan de opleiding, maar ook voor de vroege signalering van negatief studieverdrag en denkt dat hier nog meer voordeel uit kan worden gehaald.

Begeleiding bachelor en master projecten

Op dit moment treedt er bij zowel bachelor als masterprojecten grootschalige vertraging op bij vele studenten. Door de begeleiding bij deze projecten te verbeteren kunnen de rendementen aanzienlijk worden verhoogd. De volgende begeleiding zou kunnen worden toegepast. Studenten moeten vooraf een onderzoeksvorstel indienen dat moet zijn goedgekeurd door 2 begeleiders/stafleden. Vervolgens maken de student en begeleiders duidelijke afspraken over tijdsplanning (datum aanvang, datum beëindiging praktische werkzaamheden, datum beëindiging project), afbakening van het onderzoek en frequentie van voortgangsgesprekken. Daarna worden deze afspraken op papier gezet. Het doel hiervan is onder andere dat vooraf concreet is wat het afstudeerproject in gaat houden, en met name dat het project van te voeren goed is afgebakend. Ook wordt zo het aantal weken voor literatuurontsluiting, praktisch werk en het schrijven van een artikel/verslag vooraf vastgelegd, zodat er minder kans op uitloop is. De onderwijscoördinator houdt een lijst bij met lopende afstudeerprojecten en informeert regelmatig bij docenten, en soms ook bij de studenten zelf, hoe het staat met de vorderingen als het project te lang lijkt te gaan duren.

Aanbeveling 7: *Er moet een gespreksstructuur komen zoals bovenstaand beschreven. De studenten moeten zeer dringend worden opgeroepen hier gebruik van te maken. De extra capaciteit aan studieadviseurs die hiervoor nodig is kan worden bekostigd met de rendementsmiddelen die het College van Bestuur beschikbaar stelt.*

Aanbeveling 8: *Mentoren moeten gestimuleerd worden de binding van hun mentorgroep op een zo vroeg mogelijk moment in de studie te vergroten*

Aanbeveling 9: *Bachelor en Master projecten moeten intensiever en beter begeleid worden zodat studievertraging kan worden voorkomen.*

Groep VI: Blokkades (elementen: Ej, Pe, Bm, Pt,Bl)

In de Universiteitsraad van 28 februari 2008 is overeenstemming bereikt tussen het College van Bestuur en de Universiteitsraad over een aantal blokkerende maatregelen om studierendementen te verhogen. Het betreft de volgende maatregelen:

- Toelating tot post-propedeuse bij 45 EC's. Hierbij hoort een voorwaardelijke toelating voor studenten die 30-45 EC's hebben behaald. Deze voorwaardelijke toelating houdt in dat studenten in het eerste semester van hun tweede jaar hun eerstejaarsvakken kunnen aanvullen met tweedejaarsvakken tot een maximum van 30 EC's.
 - Om toegang te krijgen tot de minoren moeten studenten hun propedeuse behaald hebben.
 - Voorlopige toelating tot de masteropleiding wordt verleend bij 165 EC's inclusief bachelorscriptie.
- Omdat het College van Bestuur deze maatregelen dwingend oplegt aan de faculteiten ontkomt ook de FWN er niet aan deze maatregelen door te voeren. De Bètastuf staat negatief tegenover de grens van 45 EC's, maar kan leven met het bereikte compromis van de voorwaardelijke toelating. Dit komt immers neer op de bij FWN onlangs overeengekomen grens van 30 EC's met een formeel geregelde prioritering voor eerstejaarsvakken. Belangrijk is dat er geen extra blokkades worden opgelegd door het invoeren van ingangseisen van vakken. Ook de als tweede genoemde maatregel wordt door de Bètastuf ondersteund.

Wanneer studenten in hun eerstejaar 30 EC's hebben gehaald en in hun tweede jaar prioriteit hebben gegeven aan eerstejaarsvakken dan moeten zij in staat zijn in hun tweede jaar de propedeuse te halen. Hiermee hebben zij toegang tot de minor.

De voorlopige toelatingseis voor de masteropleiding behoeft een uitgebalanceerde bachelor-masterstructuur. Bij veel opleidingen binnen de FWN is deze structuur in orde, maar een aantal opleidingen kennen nog een verkapte doctoraalstructuur. Handhaving van de reeds bestaande cesuur legt nogmaals de nadruk op het bestaan van deze onwenselijke situatie. Dit komt tot uiting in felle kritiek vanuit studenten van de betreffende opleidingen op de voorgestelde handhaving. De Bètastuf is van mening dat er bij een aantal opleidingen een curriculumherziening moet worden overwogen.

Tot op heden is bij verschillende opleidingen aan de FWN een slappe houding ten opzichte van handhaving van regels. Dit maakt dat de regels de facto niet bestaan en onder studenten niet bekend zijn. Om ervoor te zorgen dat deze blokkerende maatregelen hun doel bereiken is strikte handhaving noodzakelijk. De Bètastuf is echter nadrukkelijk van mening dat examencommissies in individuele gevallen uitzonderingen moeten kunnen maken op grond van de specifieke situatie van een student. Juist de strikte handhaving van genoemde regels maakt dat een goed beargumenteerde situatie ruimte schept voor een uitzondering.

Aanbeveling 12: *Er moet worden gekeken naar een mogelijke curriculumherziening bij opleidingen waar de bachelor-masterstructuur nog onvoldoende is ingevoerd.*

Aanbeveling 13: *Bij de invoering van de blokkerende maatregelen van het College van Bestuur, moet een strikte handhaving horen. Examencommissies moeten de vrijheid hebben om in specifieke situaties individuele uitzonderingen te maken.*